

(представників «міжнародного співтовариства»), так і держав, які в окремих випадках вдаються до стратегії і тактики «ізгоїв», таких як Держава Ізраїль.

Література:

1. Богатуров А. Лидерство и децентрализация в международной системе [Електронний ресурс] / Алексей Богатуров // Международные процессы. – 2006. Сентябрь-декабрь. – Т. 4. – №3 (12): Глобальная конкуренция в мировом государстве. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/twelfth/001.htm>;
2. Журавлев А. Параметры эффективности внешней политики в зарубежной библиографии [Електронний ресурс] / Алексей Журавлев // Международные процессы. – 2006. Сентябрь-декабрь. – Т. 4. – №3 (12): Глобальная конкуренция в мировом государстве. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/twelfth/006.htm>;
3. Лебедева М. М. Внешняя политика: исчезновение или перезагрузка? [Електронний ресурс] / М. М. Лебедева // Внешняя политика: вопросы теории и практики / Под ред. П. А. Цыганкова. – М.: МГУ, 2009. – С. 32-42.

Жук Остап

*студент спеціальності «Міжнародні відносини»
Національного університету «Львівська політехніка»*

buffonline@ukr.net

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ ЄС У 21 СТОЛІТТІ

Межі Європейського союзу до сих пір залишаються відкритими. Для визначення можливостей інтеграції нашої держави у цей простір має сенс згадати формальні критерії потенційної «придатності» країни до вступу в ЄС. На Копенгагенському саміті ЄС у 1993 році до таких були віднесені:

- наявність функціонуючих демократичних інститутів влади, верховенство закону, повага прав особистості;

- наявність основ ринкової економіки, здатної зберегти конкурентоспроможність в ситуації приєднання до ЄС;
- інтеграція правового режиму ЄС у всій його цілісності в національне право.

Крім перерахованих вище, неформально називають ще два критерії членства в ЄС. Відповідно до першого з них, на вступ до ЄС може претендувати країна, приєднання якої не завдасть шкоди функціонуванню інституційної системи ЄС. Найбільш предметно дана умова може бути проілюстровано на прикладі процедури голосування кваліфікованою більшістю голосів в Раді ЄС. Отже, вступ до ЄС багатонаселеної держави (наприклад Росії, Туреччини, України) істотно змінить баланс сил в процесі прийняття рішень та потребують інституційної реформи ЄС. Згідно з другим критерієм, на вступ до ЄС може претендувати країна, частина території якої знаходиться в Європі. Виходячи із заданих в Копенгагені критеріїв, можна виділити чотири регіони перспективного розширення ЄС:

1. Країни Європейської асоціації вільної торгівлі.
2. Країни Західних Балкан.
3. Туреччина.
4. Європейські країни пострадянського простору.

Безумовно, найбільш бажаними перспективними членами є країни ЄАВТ. Одна з країн ЄАВТ - Ісландія, з 2011 р. уже є офіційним кандидатом. Ще три держави (Швейцарія, Ліхтенштейн і Норвегія) поки розглядаються лише гіпотетично. Ліхтенштейн у цьому векторі буде копіювати швейцарську модель поведінки стосовно ЄС. Дворазова відмова населення Норвегії від приєднання до ЄС у 1973 і 1995 рр. не дозволяє припустити, що в перспективі ця держава змінить своє рішення.

Зовнішньополітичні інтереси держав ЄС створюють передумови розширення меж ЄС на південь і схід. Польщу найбільше цікавить Україна і в далекій перспективі Білорусь,

Румунію - Молдова. Приєднання до ЄС в перспективі таких країн як Албанія, Сербія, Чорногорія, Боснія і Герцеговина, Македонія є спільним інтересом усього Європейського союзу.

По-перше, ЄС сприяє поліпшенню політичного управління цих країн у боротьбі з корупцією, соціально-економічною нестабільністю, повинно в перспективі перетворити регіон з «чорної діри» на кордонах ЄС в стабільну і утихомирену його частину.

По-друге, інтеграція балканських країн до ЄС розглядається в якості гарантії припинення міждержавних та міжетнічних конфліктів в регіоні, цьому сприятиме як ліквідація внутрішніх кордонів, так і масоване впровадження правових норм ЄС у нормативну базу цих країн;

По-третє, Балкани стратегічно важливі для ЄС як регіон енергетичного транзиту. Інкorporація цього регіону вносить істотний внесок у зміцнення енергетичної безпеки ЄС. Таким чином, інтереси внутрішньополітичної стабільності, геополітичні та гео економічні інтереси зумовлюють лояльне ставлення Брюсселя до Балкан.

Окремої уваги заслуговує оцінка ролі та перспектив у цьому союзі Косова. З моменту офіційного визнання незалежності Косова більшістю країн ЄС Брюссель став пов'язувати перспективи членства Сербії в ЄС з офіційною відмовою Белграда від претензій на дану територію. Таким чином, перспективи членства Сербії в ЄС поки виглядають досить туманними.

Парадоксально, але ще туманніші перспективи членства в ЄС є у Туреччини. При тому, що історія зближення цієї країни з ЄС налічує кілька десятиліть. Очевидно, що геополітичні та економічні вигоди ЄС від зближення з Туреччиною можна піддати сумніву. Акцентом тут є невідповідність європейським стандартам турецької політичної і правової культури, а також цивілізаційна невідповідність турецького суспільства європейському соціуму. Додатковим приводом для гальмування переговорів з Туреччиною про вступ стало невизнання

останньою Кіпру. Отже, сценарій приєднання Туреччини до ЄС виглядає як примарний.

Як зазначалося вище, приєднання до ЄС європейських країн пострадянського простору є принципово можливим. З точки зору геополітичного інтересу ЄС та базових параметрів внутрішнього розвитку Україна і Молдова виглядають досить привабливо для членства в ЄС.

Перешкодою для зближення Білорусі з ЄС є політичний режим О.Лукашенко. Його стабільність обумовлена в першу чергу інтересами Росії. Проросійську орієнтацію Білорусії О.Лукашенко успішно імітує вже більше 20 років. Отже, ключі до зближення Мінська з Брюсселем лежать в Москві.

Більш реальним могло б бути приєднання до ЄС Молдови, однак проблеми Придністров'я залишають цей сценарій виключно гіпотетичним. Вступ Молдови до ЄС представляється можливим або в ситуації, коли Кишинів визнає незалежність Придністров'я і залишає його в геополітичному полі Росії та України, або якщо Тирасполь погоджується на ту чи іншу форму збереження Молдови в її формально визнаних кордонах і одночасно погоджується на вступ до ЄС. Поки жоден із сценаріїв не видається реалістичним.

Зближення ЄС з Україною формально визнається пріоритетною метою як Києва так і Брюсселя. Після підписання угоди про асоціацію сторони активно ведуть переговори про створення зони вільної торгівлі, що зможе вивести Україну на якісно новий рівень партнерства з ЄС. Однак про подальшу інтеграцію України в ЄС говорити складно, адже демографічний потенціал України, масштаби і проблеми економіки можуть негативно вплинути як на інституційну стабільність, так на бюджетні можливості ЄС.